

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Ehdotuksen vaikutukset: Tiedonhallintalaki ja digipalvelulaki

Tommi Oikarinen.

Julkisen hallinnon tietojärjestelmäsääntelyä tarkasteleva työryhmä

23.6.2022

Sisältö

- Tiedonhallintalaki 6 a luku
- Tiedonhallintalaki 13 a §
- Tiedonhallintalaki 26 §
- Digipalvelulaki 6 a §

- Arviointi tarkentuu vielä kesän aikana

Tiedonhallintalaki 6 a luku

Tiedonhallintalaki 28 a §: Automatisoidun toimintaprosessien kehittämisen dokumentaatio

Mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
1	Viranomaisen on dokumentoitava tässä luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjako.	1	Viranomaisen on dokumentoitava tässä luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjako.
2	Viranomaisen on varmistettava, että automatisoituun toimintaprosessiin sisältyvät menettely-tavat ja käsittelysäännöt sekä niitä koskeva etukäteinen harkinta on dokumentoitu selkeästi, kattavasti ja ajantasaisesti	2	Viranomaisen on varmistettava, että automatisoituun toimintaprosessiin sisältyvät menettely-tavat ja käsittelysäännöt sekä niitä koskeva etukäteinen harkinta on dokumentoitava selkeästi, kattavasti ja ajantasaisesti
	Viranomaisen toimintaprosessin dokumentaatiosta on ilmentävä erityisesti:		Viranomaisen toimintaprosessista on dokumentoitava erityisesti:
	1) toimintaprosessin kaikki vaiheet, joilla on vaikutusta asian ratkaisuun		1) toimintaprosessin kaikki vaiheet, joilla on vaikutusta asian ratkaisuun;
	2) toimintaprosessin kunkin vaiheen käsittelysäännöt		2) toimintaprosessin kunkin vaiheen käsittelysäännöt
	3) asianosaiseen liittyvien käsittelysääntöjen syrjimättömyyden varmistaminen;		3) käsittelysääntöjen syrjimättömyys sekä alaikäisen oikeuksien toteuttaminen käsittelysäännöissä ;
	4) perusteet asianosaisen kuulemisen toteuttamisesta automaattisesti tai kuulematta jättämisestä;		4) perusteet asianosaisen kuulemisen toteuttamisesta automaattisesti tai kuulematta jättämisestä
	5) asian ratkaisemiseen tarvittavat tiedot, tietolähteet ja tietojen hankintaan liittyvät menettelyt;		5) asian ratkaisemiseen tarvittavat tiedot, tietolähteet ja tietojen hankintaan liittyvät menettelyt;
	6) asian ratkaisemista varten hankittavien tietojen ajantasaisuuden ja virheettömyyden varmistaminen		6) asian ratkaisemista varten hankittavien tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys
	7) asian ratkaisuun liittyvien perustelujen muodostaminen tai perusteluvollisuudesta poikkeaminen		7) asian ratkaisuun liittyvien perustelujen muodostaminen tai perusteluvollisuudesta poikkeaminen
	8) toimintaprosessin laadunvalvonnan mahdollistavat toiminnallisuudet		8) toimintaprosessin laadunvalvonnan mahdollistavat toiminnallisuudet;
	9) tietoturvallisuustoimenpiteitä koskevien vaatimusten toteuttaminen		9) tietoturvallisuustoimenpiteitä koskevien vaatimusten toteuttaminen.
3	Viranomaisen on merkittävä dokumentaatiota koskeviin asiakirjoihin versionumero, hyväksymispäivämäärä ja asiakirjan hyväksyjä, jonka tehtävänä on tarkastaa asiakirjan sisällön tämän tai muun lain vaatimustenmukaisuus	3	Viranomaisen on merkittävä dokumentaatiota koskeviin asiakirjoihin versionumero, hyväksymispäivämäärä ja asiakirjan hyväksyjä, jonka tehtävänä on tarkastaa asiakirjan sisällön lainmukaisuus .
	Viranomaisen on säilytettävä hyväksytyt asiakirjat vähintään viisi vuotta automaattisen toimintaprosessin käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden vuoden alusta lukien.		Viranomaisen on säilytettävä hyväksytyt asiakirjat vähintään viisi vuotta automaattisen toimintaprosessin käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden vuoden alusta lukien.

Tiedonhallintalaki 28 a §: Automatisoidun toimintaprosessien kehittämisen dokumentaatio

- Vaatimukset edellyttävät viranomaisilta lisätyötä:
 - Olemassa olevien prosessi- ja tietojärjestelmäkuvausten sisällön ja vastaavuuden arviointi suhteessa ehdotettuun
 - Tarvittavat tarkennukset ja muutokset dokumentointiin
 - Vastuiden tarkistaminen
- Dokumentointivaatimukset kohdentuvat lähinnä prosessin suunnittelussa ja kehittämisessä normaalisti syntyvän tiedon kokoamiseen ehdotuksen 28 a §:n 2 momentissa lueteltujen asioiden varmistamiseksi
 - Vaatimus ei muodosta erillistä velvollisuutta kuvata prosesseja tai tietojärjestelmiä, vaan edellyttää varmistamaan, että prosessien ja tietojärjestelmien kuvauksiin sisältyvästä informaatiosta olisi todennettavissa säännöksessä ehdotettujen vaatimusten toteutuminen
- Dokumentaation toteutus- ja ylläpitotapa jää viranomaisten päätettäväksi

Tiedonhallintalaki 28 b §: Vaatimustenmukaisuuden ja hyvän kielenkäytön varmistaminen testaamalla

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
1	<p>Viranomaisen on huolehdittava, että automatisoidun toimintaprosessin menettelytapojen ja käsittelysääntöjen vaatimustenmukaisuus sekä asianosaiselle annettavien automaattisesti tuotettavien asiakirjojen ymmärrettävyys varmistetaan testaamalla ennen toimintaprosessin käyttöönottoa tai kun toimintaprosessin käsittelysääntöjä muutetaan</p> <p>Testauksen on oltava suunnitelmallista ja siinä on käytettävä asianmukaisia testausmenetelmiä ja testiaineistoja</p> <p>Testitulokset sekä havaittujen virheiden ja puutteiden korjaavat toimet on dokumentoitava.</p>	1	<p>Viranomaisen on huolehdittava, että automatisoidun toimintaprosessin menettelytapojen ja käsittelysääntöjen vaatimustenmukaisuus sekä hyvä kielenkäyttö asianosaiselle annettavissa automaattisesti tuotettavissa asiakirjoissa varmistetaan testaamalla.</p> <p>Testaaminen on tehtävä ennen toimintaprosessin käyttöönottoa tai silloin, kun toimintaprosessin käsittelysääntöjä muutetaan.</p> <p>Testaamisen on oltava suunnitelmallista ja siinä on käytettävä asianmukaisia testausmenetelmiä ja testiaineistoja</p> <p>Testitulokset sekä havaittujen virheiden ja puutteiden korjaavat toimet on dokumentoitava.</p>
2	<p>Viranomaisen on nimettävä vastuhenkilö, jonka tehtävänä on varmistaa, että testaaminen suoritetaan 1 momentin mukaisesti ja että testaaminen, testitulokset ja korjaavat toimet dokumentoidaan.</p>	2	<p>Viranomaisen on nimettävä vastuhenkilö, jonka tehtävänä on varmistaa, että testaaminen suoritetaan 1 momentin mukaisesti ja että testaaminen, testitulokset ja korjaavat toimet dokumentoidaan</p>
3	<p>Testaamista suorittavan henkilön on käytettävä viranomaisen määrittelemää testausmenetelmää, suoritettava testaus määritellyllä testiaineistolla ja dokumentoitava testaustulokset huolellisesti.</p>	3	<p>Testaamista suorittavan henkilön on käytettävä viranomaisen määrittelemää testausmenetelmää, suoritettava testaus määritellyllä testiaineistolla ja dokumentoitava testitulokset huolellisesti.</p>
4	<p>Viranomaisen on todettava toimintaprosessin menettelytapojen ja käsittelysääntöjen vaatimustenmukaisuus sekä asianosaiselle annettavien asiakirjojen ymmärrettävyys testitulosten perusteella.</p>	4	<p>Viranomaisen on todettava toimintaprosessin menettelytapojen ja käsittelysääntöjen vaatimustenmukaisuus sekä hyvä kielenkäyttö asianosaiselle annettavissa asiakirjoissa testitulosten perusteella.</p>

Tiedonhallintalaki 28 b §: Vaatimustenmukaisuuden ja hyvän kielenkäytön varmistaminen testaamalla

- Arvioidaan vastaavan pitkälti viranomaisten nykyisiä käytäntöjä
 - Testaamisella varmistettavista asioista säädetty jo muualla laissa (prosessi toimii laissa säädetyn mukaisesti, hyvän kielenkäytön vaatimukset)
 - Nykyisten käytössä olevien menettelyjen tarkistaminen ja vaatimusten huomioiminen tulevilla hankinnoilla ja palvelusopimuksissa
- Ehdotus ei edellytä nykyisten prosessien uudelleen testaamista
 - Todennettava, että ennen ehdotuksen voimaantuloa käyttöön otettujen automatisoitujen toimintaprosessien menettelytavat ja käsittelysäännöt sekä asianosaiselle annettavat asiakirjat vastaavat niille asetettuja vaatimuksia
 - Vaatimukset on todennettavissa esimerkiksi aikaisemmin tehdyn testaamisen perusteella

Tiedonhallintalaki 28 c §: Laadunvalvonta ja virhetilanteiden käsittely

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
		1	Viranomaisen on valvottava automaattisesti ratkaistavien asioiden laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä sekä hallittava automatisoituun toimintaprosessiin liittyviä riskejä käyttöönoton jälkeen.
1	Viranomaisen on hyväksyttävä laadunvalvontasuunnitelma, josta ilmenevät laadunvalvonnan vastuut, miten automatisoidusti ratkaistujen asioiden laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä tarkkaillaan, miten havaitut virheet korjataan ja miten toimintaprosessiin liittyviä riskejä hallitaan käyttöönoton jälkeen.		Viranomaisen on hyväksyttävä laadunvalvontasuunnitelma, josta ilmenevät laadunvalvonnan vastuut, miten laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä tarkkaillaan, miten havaitut virheet korjataan ja miten riskejä hallitaan käyttöönoton jälkeen.
2	Viranomaisen on nimettävä laadunvalvonnalle vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on varmistaa laadunvalvonnan toteutuminen laadunvalvontasuunnitelman mukaisesti	2	Viranomaisen on nimettävä laadunvalvonnalle vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on varmistaa laadunvalvonnan toteutuminen laadunvalvontasuunnitelman mukaisesti
3	Viranomaisen on varmistettava, että automatisoidusta toimintaprosessista tallennetaan vähintään tiedot sen osoittamiseksi, millä käsittelysäännöillä automatisoitu prosessi on edennyt, mitä tietovarantoja ja tietoja prosessissa on hyödynnetty sekä missä vaiheissa luonnollinen henkilö on osallistunut toimintaprosessiin	3	Viranomaisen on varmistettava, että automatisoidusta toimintaprosessista tallennetaan vähintään tiedot sen osoittamiseksi, millä käsittelysäännöillä automatisoitu prosessi on edennyt sekä missä vaiheissa luonnollinen henkilö on osallistunut toimintaprosessiin.
	Tiedot on säilytettävä vähintään viisi vuotta tietojen tallentamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.		Tiedot on säilytettävä vähintään viisi vuotta tietojen tallentamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.
4	Viranomaisen on ryhdyttävä viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin, jos automatisoidussa toimintaprosessissa havaitaan virhe, jolla voi olla vaikutus toimintaprosessissa ratkaistuihin asioihin.	4	Viranomaisen on ryhdyttävä viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin, jos automatisoidussa toimintaprosessissa havaitaan virhe, jolla voi olla vaikutus toimintaprosessissa ratkaistuihin asioihin.
	Toimintaprosessin käyttöönoton jälkeen havaittu virhe, virheen korjaamista koskevat toimenpiteet sekä virheen korjaamisen vaikutus toimintaprosessissa tehtyihin viranomaisen ratkaisuihin on dokumentoitava		Toimintaprosessin käyttöönoton jälkeen havaittu virhe, virheen korjaamista koskevat toimenpiteet sekä virheen korjaamisen vaikutus toimintaprosessissa tehtyihin viranomaisen ratkaisuihin on dokumentoitava.
	Viranomaisen ratkaisussa olevan virheen korjaamisesta säädetään erikseen.		Viranomaisen ratkaisussa olevan virheen korjaamisesta säädetään erikseen.

Tiedonhallintalaki 28 c §: Laadunvalvonta ja virhetilanteiden käsittely

- Vaatimukset edellyttävät viranomaisilta lisätyötä:
 - Käytettyjen prosessien valvontamenettelyiden tarkistaminen
 - Käytettyjen virheiden korjaamismenettelyiden tarkistaminen
 - Sen varmistaminen, että tietojärjestelmistä tallennetaan tiedot mm. tiedonhallinalain 17 §:ssä vaaditulla tavalla
- Tallennettavista tiedoista poistettu erillinen vaatimus tietovarantojen ja tietojen hyödyntämistä koskevien tietojen tallentamisesta
 - → poiston jälkeen ehdotuksen ei arvioida enää muodostavan uusia vaatimuksia
- Kyselyiden vastauksissa ja lausunnoissa ehdotuksen on arvioitu vastaavan pitkälti viranomaisten nykyisiä käytäntöjä (vähentää lisätyön tarvetta)

Tiedonhallintalaki 28 d §: Päätös automatisoidun toimintaprosessin käyttöönotosta

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
1	<p>Toimintaprosessista vastaavan viranomaisen on tehtävä ennen automatisoidun toimintaprosessin käyttöönottoa päätös (käyttöönottopäätös), jonka on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) toimintaprosessi, joka otetaan käyttöön 2) toimintaprosessista vastaava viranomainen 3) perustelut, joista on ilmentävä käyttöönoton edellytykset ja sovelletut säännökset 4) luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista 5) toimintaprosessin suunniteltu käyttöönottopäivämäärä ja päätöksen tekemisen ajankohta 6) päätöksentekijä ja esittelijä 7) viranomaisen yhteystieto, josta saa lisätietoa automatisoidun toimintaprosessin käytöstä 	1	<p>Toimintaprosessista vastaavan viranomaisen on tehtävä ennen automatisoidun toimintaprosessin käyttöönottoa päätös (käyttöönottopäätös), jonka on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) toimintaprosessi, joka otetaan käyttöön 2) toimintaprosessista vastaava viranomainen 3) perustelut, joista on ilmentävä käyttöönoton edellytykset ja sovelletut säännökset 4) luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista 5) toimintaprosessin suunniteltu käyttöönottopäivämäärä ja päätöksen tekemisen ajankohta 6) päätöksentekijä ja esittelijä 7) viranomaisen yhteystieto, josta saa lisätietoa automatisoidun toimintaprosessin käytöstä
2	<p>Käyttöönottopäätöksen esittelee se, joka on tarkastanut käyttöönottopäätöksen perusteena olevien asiakirjojen tämän lain vaatimusten mukaisuuden</p>	2	<p>Käyttöönottopäätös tehdään esittelystä. Käyttöönottopäätöksen esittelee se, joka on tarkastanut käyttöönottopäätöksen perusteena olevien asiakirjojen tämän lain vaatimusten mukaisuuden.</p>
3	<p>Käyttöönottopäätös on tehtävä lisäksi toimintaprosessin muutoksista, jotka edellyttävät hallintolain 53 e ja 53 f §:ssä säädettyjen edellytysten arviointia</p>	3	<p>Käyttöönottopäätös on tehtävä lisäksi toimintaprosessin muutoksista, jotka edellyttävät hallintolain 53 e ja 53 f §:ssä säädettyjen edellytysten arviointia.</p>
		4	<p>Viranomaisen on säilytettävä käyttöönottopäätös vähintään viisi vuotta automaattisen toimintaprosessin käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.</p>

Tiedonhallintalaki 28 d §: Päätös automatisoidun toimintaprosessin käyttöönotosta

- Päätösten valmistelu edellyttää riittävää asiantuntemusta (osaamisvaatimus)
- Päätösten määrän ei oleteta kuitenkaan olevan kovin suuri vuositasolla (pl. olemassa olevien prosessien kertaluonteinen muuttaminen)
 - Käsittelysäännöt muuttuvat lainsäädännön muuttuessa
- Päätöksen valmistelun ei arvioida edellyttävän suurta selvitystyötä, koska päätöksen sisältö muodostuisi tiedonhallintalain 6 a luvun muiden vaatimusten toteuttamisesta
- Päätöksen esittelyyn ja tiedonhallintalautakunnalle lähettämiseen käytettävän työajan arvioidaan olevan normaalitilanteissa vähäinen
- Suunnittelu- ja ohjeistustyötä niiden osalta, joilla esittelymenettely ei tällä hetkellä ole käytetty tapa päättää tietojärjestelmien käyttöönotosta

Tiedonhallintalaki 28 e §: Automatisoidusta toimintaprosessista tiedottaminen

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
1	Viranomaisen on julkaistava voimassa oleva käyttöönottopäätös yleisessä tietoverkossa verkkosivustollaan	1	Viranomaisen on julkaistava voimassa oleva käyttöönottopäätös yleisessä tietoverkossa verkkosivustollaan.
2	Viranomaisen on tiedotettava automaattisesti ratkaistavasta asiasta, automatisoidun toimintaprosessin käytön perusteista ja muista asiakkaan oikeuksien kannalta keskeisistä tiedoista toimintaprosessin dokumentaatioon ja käyttöönottopäätökseen perustuen	2	Viranomaisen on tiedotettava asioiden automaattisesta ratkaisemisesta toimialallaan , automatisoidun toimintaprosessin käytön perusteista ja muista asiakkaan oikeuksien kannalta keskeisistä tiedoista toimintaprosessin dokumentaatioon ja käyttöönottopäätökseen perustuen
	Tiedot on julkaistava yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivustolla.		Tiedot on julkaistava yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivustolla.

- Edellyttää päätösten julkaisu- ja ylläpitoprosessien suunnittelua
- Vaatimuksen toteutustapa jää viranomaisten harkintaan
 - Jos toteutetaan esimerkiksi staattisena informaationa olemassa oleville verkkosivuille, ei vaatimus edellytä suurta työpanosta tai investointia

Tiedonhallintalaki 28 f §: Automatisoidun toimintaprosessin käsittelysääntöjen muuttaminen

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
1	Viranomaisen on huolehdittava, että automatisoidussa toimintaprosessissa käytetyt käsittelysäännöt on suojattu oikeudettomalta muuttamiselta	1	Viranomaisen on huolehdittava, että automatisoidun toimintaprosessin käsittelysäännöt on suojattu oikeudettomalta muuttamiselta
	Tiedot käsittelysääntöjen muuttamisesta on tallennettava ja säilytettävä vähintään viisi vuotta tietojen tallentamista seuraavan kalenteri-vuoden alusta lukien.		Tiedot käsittelysääntöjen muuttamisesta on tallennettava ja säilytettävä vähintään viisi vuotta tietojen tallentamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien

- Edellyttää viranomaisia varmistamaan, että niiden käyttämissä tietojärjestelmissä on vaatimusten mukaiset suojauskäytännöt toimintaprosesseissa käytettyjen käsittelysääntöjen suojaamiseksi
- Suojaustoimenpiteiden valinta jää viranomaisen päätettäväksi (ehdotus ei aseta vaatimusta toimenpiteelle)
 - Suojaustoimenpiteitä esimerkiksi: pääsyoikeuksien hallinta, käyttöoikeuksien hallinta, tietojenkäsittely-ympäristön suojaaminen, haittaohjelmasuojaus, turvallisuustapahtumien jäljittäminen, ohjelmistojen suojaaminen (Katakri 2020)
 - Myös miten nykyisin tietojärjestelmien tietojen käsittelyä ohjaavien käsittelysääntöjen muutokset tallennetaan
- Vaatimus ei muodosta merkittäviä muutuskustannuksia viranomaisille
 - Tiedonhallintalain 4 luvussa säädetyt tietoturvallisuus- ja tietojärjestelmien suojausvaatimukset on viranomaisten tullut toteuttaa omiin tietojärjestelmiinsä (valtionhallinto vuodesta 2020 alkaen ja muut vuoden 2023 alkuun mennessä)

Tiedonhallintalaki 28 g §: Käyttöönottopäätöksen arviointi

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
1	<p>Tiedonhallintalautakunnan tehtävänä on arvioida 28 d §:ssä tarkoitetun käyttöönottopäätöksen ja sen perusteena olevien asiakirjojen tässä luvussa säädettyjen vaatimusten sekä niihin liittyvien menettelyjen täyttymistä.</p> <p>Viranomaisen on toimitettava käyttöönottopäätös tiedonhallintalautakunnalle tiedoksi seitsemän päivän kuluessa päätöksen tekemisestä</p> <p>Tiedonhallintalautakunta päättää erikseen toimitettujen käyttöönottopäätösten perusteella tarvittavien arviointien toteuttamisesta yksittäistapauksessa.</p>	1	<p>Tiedonhallintalautakunnan tehtävänä on arvioida 28 d §:ssä tarkoitetun käyttöönottopäätöksen ja sen perusteena olevien asiakirjojen tässä luvussa säädettyjen vaatimusten sekä niihin liittyvien menettelyjen täyttymistä.</p> <p>Viranomaisen on toimitettava käyttöönottopäätös tiedonhallintalautakunnalle tiedoksi seitsemän päivän kuluessa päätöksen tekemisestä</p> <p>Tiedonhallintalautakunta päättää toimitettujen käyttöönottopäätösten perusteella tarvittavien arviointien toteuttamisesta yksittäistapauksessa.</p>
2	<p>Tiedonhallintalautakunnalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta ja viivytyksettä välttämättömiä tietoja käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista</p> <p>Tiedonhallintalautakunta voi toimittaa tarkastuksen käyttöönottopäätöksen perusteena olevien asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden selvittämiseksi sekä käyttöönottoon liittyvien menettely-jen lainmukaisuuden todentamiseksi.</p>	2	<p>Tiedonhallintalautakunnalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta ja viivytyksettä välttämättömiä tietoja käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista.</p> <p>Tiedonhallintalautakunta voi toimittaa tarkastuksen käyttöönottopäätöksen perusteena olevien asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden selvittämiseksi sekä käyttöönottoon liittyvien menettely-jen lainmukaisuuden todentamiseksi.</p>
3	<p>Jos arviointitehtävän toteuttaminen sitä välttämättä edellyttää, on tiedonhallintalautakunnalla oikeus toimittaa tarkastus tiedonhallintayksikön toimitiloissa lukuun ottamatta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviä tiloja</p> <p>Tiedonhallintayksikön ja sen yhteydessä toimivan viranomaisen on avustettava tarkastuksen suorittamisessa esittämällä tarvittavat asiakirjat tarkastajalle</p> <p>Tarkastuksen toimittamiseksi, tiedonhallintalautakunta määrää sihteeristöstä ne henkilöt, jotka suorittavat tarkastuksen</p> <p>Tiedonhallintalautakunta voi päätöksellään valtuuttaa Digi- ja väestötietoviraston virkamiehen avustamaan tarkastuksen toimittamisessa</p> <p>Digi- ja väestötietoviraston valtuutetulla virkamiehellä on samat toimivaltuudet kuin tiedonhallintalautakunnan tarkastajalla.</p>	3	<p>Jos arviointitehtävän toteuttaminen sitä välttämättä edellyttää, on tiedonhallintalautakunnalla oikeus toimittaa tarkastus tiedonhallintayksikön toimitiloissa lukuun ottamatta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviä tiloja.</p> <p>Tiedonhallintayksikön ja sen yhteydessä toimivan viranomaisen on avustettava tarkastuksen suorittamisessa esittämällä tarvittavat asiakirjat tarkastajalle.</p> <p>Tarkastuksen toimittamiseksi, tiedonhallintalautakunta määrää sihteeristöstä ne henkilöt, jotka suorittavat tarkastuksen</p> <p>Tiedonhallintalautakunta voi päätöksellään valtuuttaa Digi- ja väestötietoviraston virkamiehen avustamaan tarkastuksen toimittamisessa</p> <p>Digi- ja väestötietoviraston valtuutetulla virkamiehellä on samat toimivaltuudet kuin tiedonhallintalautakunnan tarkastajalla</p>
4	<p>Tiedonhallintalautakunta voi kiinnittää viranomaisen huomiota arviointitehtävän yhteydessä havaitsemiinsa dokumentaatioon liittyviin olennaisiin puutteisiin</p> <p>Tiedonhallintalautakunta voi myös asettaa määräajan, jonka kuluessa viranomaisen on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt huomion kiinnittämisen johdosta</p>	4	<p>Tiedonhallintalautakunta voi kiinnittää viranomaisen huomiota arviointitehtävän yhteydessä havaitsemiinsa dokumentaatioon liittyviin olennaisiin puutteisiin</p> <p>Tiedonhallintalautakunta voi myös asettaa määräajan, jonka kuluessa viranomaisen on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt huomion kiinnittämisen johdosta.</p>
5	<p>Tässä pykälässä säädettyä ei sovelleta eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin toimintaan</p>	5	<p>Tässä pykälässä säädettyä ei sovelleta eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin toimintaan.</p>

Tiedonhallintalaki 28 h §: Tietojen käyttö automatisoidussa toimintaprosessissa

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
1	Viranomaisen on tarvittaessa toteutettava riskiarvioinnin perusteella asianmukaiset toimenpiteet, joilla teknisesti varmistetaan automaattisessa ratkaisemisessa hyödynnettävien tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys.	1	Viranomaisen on tarvittaessa toteutettava riskiarvioinnin perusteella asianmukaiset toimenpiteet, joilla teknisesti varmistetaan automaattisessa ratkaisemisessa hyödynnettävien tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys.

- Ehdotuksen vaatimilla teknisillä varmistuksilla tarkoitetaan laajaa valikoimaa erilaisia teknisiä toimenpiteitä, joiden avulla viranomainen etukäteen varmistaisi, että sen päätöksenteossaan käyttämät tiedot ovat riittävän ajantasaisia ja virheettömiä käyttötarkoitukseen nähden
 - Esimerkiksi:
 - toimenpiteet, jolla varmistetaan tietojen käyttö sellaisesta tietolähteestä, jonka tiedot on määritelty julkisesti luotettaviksi
 - tietoaineistojen erilaiset tekniset tarkastukset
- Toimenpiteen jäädessä viranomaisen päätettäväksi, ei ehdotuksen arvioida edellyttävän viranomaisilta sellaisia uusia toimenpiteitä, jotka aiheuttaisivat niille merkittäviä lisäresurssitarpeita
- Kyselyiden vastauksissa ja lausunnoissa ehdotuksen on arvioitu vastaavan pitkälti viranomaisten nykyisiä käytäntöjä (vähentää lisätyön tarvetta)

Tiedonhallintalaki 28 i §: Julkisyhteisön työntekijän virkavastuu

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
1	Viranomaisen palveluksessa olevat julkisyhteisön työntekijät toimivat tässä luvussa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan virkamiehen rikosoikeudellisella virkavastuulla	1	Viranomaisen palveluksessa olevaan julkisyhteisön työntekijään sovelletaan hänen tässä luvussa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan virkamiehen rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta..

- Tiedonhallintayksikön johto huolehtii, että tiedonhallintayksikössä on tarvittavat ohjeet ja johto järjestää tarvittaessa koulutusta (TiHL 4.2 §)
- Julkista hallintotehtävää hoitavien osalta samansuuntaisia vaatimuksen säädetty toimivalle johdolle ja tehtävää toteuttavan yhteisön hallintojärjestelmälle

Tiedonhallintalaki 28 j §: Tehtävien antaminen yksityiselle ja virkavastuu

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
1	Viranomaisen voi antaa 28 b §:ssä tarkoitettuun testaamiseen ja 28 c §:ssä tarkoitettuun teknisten virheiden korjaamiseen liittyvän avustavan tehtävän hoitamisen yksityiselle toimijalle, jolla on siihen riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen	1	Viranomaisen voi antaa 28 b §:ssä tarkoitettuun testaamiseen ja 28 c §:ssä tarkoitettuun teknisten virheiden korjaamiseen liittyvän avustavan tehtävän hoitamisen yksityiselle toimijalle, jolla on siihen riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen.
	Näitä tehtäviä hoitava henkilö toimii tehtäviä hoitaessaan virkamiehen rikosoikeudellisella virkavastuulla. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).		Tällaiseen yksityiseen toimijaan sovelletaan virkamiehen rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta, hänen hoitaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

- Tilaajan huomioitava sopimuksissa
- Tuottajan mahdollisesti koulutettava henkilöstönsä vastuukysymysten osalta
- Käytännön vaikutus kuitenkin vähäinen (mahdolliset tilanteet, joissa rikosoikeudellinen tunnusmerkistö täyttyisi?)

TiHL 6 a luku: vaikutukset tietojärjestelmiin

Ehdotetut vaatimukset (TihL 6 a luku)	Tietojärjestelmien muutostarve	Arvio vaikutuksista tietojärjestelmiin
Vastuiden määrittely (28 a § 1 mom.)	Ei	Vastuiden määrittely ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin
Prosessin dokumentointi (28 a § 2 ja 3 mom.)	Ei	Prosessin kuvaaminen ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin. Dokumentointivaatimus kohdistuu käyttöönotettavaan lainmukaisesti toimivaan prosessiin.
Toimintaprosessin laadunvarmistaminen testaamalla (28 b §)	Ei	Testaustulosten perusteella tietojärjestelmiä voidaan joutua muuttamaan, mutta muutos ei aiheudu ehdotetusta säännöksestä, vaan siitä, ettei tietojärjestelmä toimi kuten pitäisi.
Laadunvalvontasuunnitelman hyväksyminen (28 c § 1 mom.)	Ei	Laadunvalvontasuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin.
Tietojen tallentaminen (28 c § 3 mom.)	Ei	Vastaa pitkälti, mitä tiedonhallintalin 17 §:ssä on säädetty viranomaisen velvollisuudesta kerätä lokitietoja tietojärjestelmän käytöstä sekä tietosuojasetuksen vaatimuksia. Ehdotus ei kiinnitä tapaa, jolla tiedot tallennetaan.
Virheiden korjaaminen (28 c § 4 mom.)	Ei	Virheiden korjaaminen saattaa edellyttää muutoksia tietojärjestelmiin, mutta muutos ei aiheudu ehdotetusta säännöksestä, vaan siitä, ettei tietojärjestelmä toimi kuten pitäisi
Päätös prosessin käyttöönotosta (28 d §)	Ei	Käyttöönottopäätöksen valmistelu ja esittely ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin. Käyttöönottopäätös tulee tehdä lain mukaisesti toimivasta prosessista, jolloin kaikki tietojärjestelmämuutokset on tullut tehdä jo ennen päätöstä. Myös 28 g §:n velvoite päätöksen toimittamisesta lautakunnalle voidaan toteuttaa ilman järjestelmämuutoksia..
Käyttöönottopäätöksen tiedottaminen (28 e §)	Ei	Käyttöönottopäätöksen tiedottamisen ei pitäisi aiheuttaa muutoksia tietojärjestelmiin. On toteutettavissa käytössä olevilla järjestelmillä. Staattisen informaation julkaisu verkkosivuilla on toteutettavissa käytössä olevien järjestelmien toiminnallisuuksilla.
Käsittelysääntöjen suojaaminen (28 f §)	Ei	Tietoaineistojen suojaaminen on tullut toteuttaa jo tiedonhallintalin 15 §:ssä säädetyn mukaisesti. Käsittelysääntöjen muutosten dokumentointi ei edellytä myöskään muutoksia tietojärjestelmiin.
Tietojen laadun varmistaminen (28 h §)	Ei	Ehdotus velvoittaa toteuttamaan muun muassa hallintolin 31 §:ssä, tiedonhallintalin 13 ja 15 §:ssä sekä tietosuojasetuksessa säädetty vaatimukset, joilla se varmistaa tietojen ajantasaisuuden ja virheettömyyden. Tarvittavien toimenpiteiden toteuttaminen tai tietojärjestelmien mahdollinen muuttaminen johtuu viranomaisen riskiarvioinnin perusteella tekemistä päätöksistä, ei 28 h §:ssä ehdotetusta.

Taloudelliset vaikutukset / muutuskustannukset

- Valtion virastot ja laitokset:
 - Nykyisten prosessien muuttaminen: n. 20 – 30 htv työpanos ja n. 5 – 6 miljoonan euron kertaluonteinen kustannus vuosina 2023 – 2024
 - Nykyisten prosessien ylläpito: työmäärän lisääntyminen n. 6 - 10 htv ja 1 – 2 miljoonaa euroa vuodessa
 - Tarkemmat talousarviovaikutukset vielä selvittelyssä (budjettilakiehdotus)
- Kunnat ja kuntayhtymät: ei vaikutuksia
- Hyvinvointialueet: ei vaikutuksia
- Itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset:
 - Kela: nykyisten prosessien muuttaminen n. 10 htv työpanos ja n. 2 – 5 miljoonan euron kertaluonteinen kustannus sekä 1 – 2 miljoonan euron lisäys vuosittaisiin ylläpitokustannuksiin
 - Keva ja Suomen metsäkeskus: työtä, mutta toteutettavissa pääosin olemassa olevilla resursseilla
- Yliopistot ja korkeakoulut: edelleen epävarmuutta vaikutuksista (mm. automaation osuus ja toteutustapa suoritusten arvioinnissa?)
- Julkista hallintotehtävää hoitavat: vaikuttaisi lähinnä vakuutustoimialaan (lakisääteisten vakuutusten toimeenpanotehtävät)
 - Toimijoiden omat arviot aiheutuvista kustannuksista kohdentuvat lähinnä tietojärjestelmien muuttamiseen (vrt edellinen dia)
 - Ei arvioida aiheuttavan kuitenkaan merkittäviä muutuskustannuksia = hallinnon yleissääntelyä sovelletaan tehtäviin ja toimialan samansuuntainen sääntely (ks. seuraava dia)

TiHL 6 a luku ja vakuutusala koskeva sääntely

Vaatus	Eläkesäätiöt ja eläkekassat	Mela	Merimieseläkekassa	Työeläkevakuutusyhtiöt	Työttömyyskassat	Vakuutusyhtiöt
	L 946/2021	L 1280/2006	L 1290/2006	L 354/1997	L 603/1984	L 521/2008
	Fiva 11/2021	Fiva 8/2018	Fiva 10/2017	Fiva 2/2017	Fiva 3/2021	Fiva 6/2015
Vastuiden määrittely (28 a §)			Hallinnon järjestäminen (184 §)	Hallintojärjestelmä (12 b §)	Hallintojärjestelmä (12 a §)	Hallintojärjestelmä (6:8 §)
	Vastuiden kirjallinen dokumentointi 6 (12) Riskienhallinnan vastuut 8(10)	Vastuiden kirjallinen dokumentointi 7 (9); Riskienhallinnan vastuut 10(13)	Vastuiden kirjallinen dokumentointi 7 (10); Riskienhallinnan vastuut 10(13)	Vastuiden kirjallinen dokumentointi 7 (12); Riskienhallinnan vastuut 10(17)	Riskienhallinnan vastuut 7(4)	Tietojen ja järjestelmien omistajat 10 (14); Tietoturvallisuusvastuut 10(22)
Prosessin dokumentointi (28 a §)				Prosessin riskienhallinta-periaatteiden laatiminen 10(17)	Prosessikuvausten laatiminen 7 (14); Prosesseihin liittyvien riskien tunnistaminen 7(20)	Käyttöön otettavan tietojärjestelmän riskien arviointi 10(19); Palvelujen riskien ja hallintakeinojen dokumentointi 10(25); tietoturvariskien arviointi 10 (27)
Toimintaprosessin laadunvarmistaminen testaamalla (28 b §)						Määrämuotoiset menettelytavat 10 (7); Palvelujen sopivuuden varmistaminen 10 (25)
Laadunvalvonta (28 c § 1 mom.)	Sisäinen valvonta (4:24 §)	Sisäinen valvonta (11:119 §)	Sisäinen valvonta (184 §)	Sisäinen valvonta (12 b §)	Sisäinen valvonta (12 a §)	Sisäinen valvonta (6:14 §)
	Tieto- ja muuta turvallisuutta koskevat valvontatoimet 6(16); Riskienhallinnan valvontaperiaatteet 8(10)	Tieto- ja muuta turvallisuutta koskevat valvontatoimet 7(14) Riskienhallinnan valvontaperiaatteet 10(13)	Tieto- ja muuta turvallisuutta koskevat valvontatoimet 7(15); Riskienhallinnan valvontaperiaatteet 10(13)	Tieto- ja muuta turvallisuutta koskevat valvontatoimet 7(17) Riskienhallinnan valvontaperiaatteet 10(17)	Prosessin oikeellisuuden varmistavien kontrollien asettaminen 7(16); Päätösten tarkastus 7(18)	Riskienhallinnan suunnittelu 10(25); Palvelujen riskien ja hallintakeinojen dokumentointi 10(25)
Tietojen tallentaminen (28 c § 3 mom.)						Järjestelmien käytön valvonta 10(15); Tapahtumien jäljittäminen 10 (16)
Virheiden korjaaminen (28 c § 4 mom.)						
Päätös prosessin käyttöönotosta (28 d §)						Määrämuotoiset menettelytavat järjestelmien tuotantoonsiirtoon 10(7)
Tietojen suojaaminen (28 f §)						Järjestelmien käytön valvonta 10(15); Järjestelmien pääsynvalvonta 10(16); Suojautuminen väärinkäytösten varalta 10(26)
Tietojen laadunvarmistaminen (28 h §)	Riskienhallinta (4:22 §)	Riskienhallinta (11:119 §)	Riskienhallinta (184 ja 184 a §)	Riskienhallinta (12 b ja 12 c §)	Riskienhallinta (12 a §)	Riskienhallinta (6:10 §)
	Tieto- ja muuta turvallisuutta koskevat valvontatoimet 6(16); Riskienhallinnan valvontaperiaatteet 8(10)	Tieto- ja muuta turvallisuutta koskevat valvontatoimet 7(14) Riskienhallinnan valvontaperiaatteet 10(13)	Tieto- ja muuta turvallisuutta koskevat valvontatoimet 7(15); Riskienhallinnan valvontaperiaatteet 10(13)	Tieto- ja muuta turvallisuutta koskevat valvontatoimet 7(17) Riskienhallinnan valvontaperiaatteet 10(17)	Prosessin oikeellisuuden varmistavien kontrollien asettaminen 7(16); Päätösten tarkastus 7(18)	Riskienhallinnan suunnittelu 10(25); Palvelujen riskien ja hallintakeinojen dokumentointi 10(25)

Taloudelliset vaikutukset / uusien prosessien käyttöönotto

- Ehdotus lisää/tarkentaa prosessien kehittämisessä ja ylläpidossa huomioitavia vaatimuksia, jotka edellyttävät lisätyötä
- Lisätyön määrän ei arvioida olevan merkittävä:
 - Vaatimukset eivät ole uusia (vastaavista säädetty jo aikaisemmin, mutta ei vastaavalla tarkkuustasolla)
 - Vaatimukset samansuuntaisia prosessin kehittämisen ja ylläpidon normaalien hyvien käytäntöjen kanssa
- Vaatimusten ei arvioida muodostavan myöskään sellaisia uusia vaatimuksia, jotka tosiasiallisesti nostaisivat jatkossa automaattista päätöksentekoa toteuttavien tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitokustannuksia
 - ➔ kustannukset aiheutuvat prosessien ja niitä tukevien tietojärjestelmien kehittämisestä ja valituista ylläpito- ja tuotantotavoista, ei prosessin dokumentoinnista tai vaadituista toimintavelvoitteista, joilla viranomainen varmistaa, että se on toimenpiteillään varmistanut prosessin laadun ja valvoo sen toteutumista

Taloudelliset vaikutukset / arvioidut hyödyt

- Suorat hyödyt (oikeudellisen epävarmuuden vähentyminen)
 - Mahdollisuus säilyttää nykyisten prosessien automaatioaste
 - vaihtoehtoiskustannus moninkertainen (mm. automaation korvaavan henkilöstön palkkakustannukset)
 - Pysähdyksissä olevien kehittämistoimenpiteiden jatkaminen
- Välilliset hyödyt:
 - Automaattista päätöksentekoa voidaan edelleen käyttää välineenä tuottavuuden ja laadun parantamisessa
 - Laintasolla vakioidut vaatimukset
 - Mahdollistaa pitkäjänteisen kehitystyön ja investointien suunnittelun
 - Kehityskustannusten vähentyminen pidemmällä ajanjaksolla
 - Tarjonnan tuotteistusmahdollisuus sektorirajat ylittäen (samat vaatimukset)
 - Hyödyn suuruus riippuu automatisoitavista prosesseista ja automatisoinnin toteutustavat

TihL 6 a luku / kuntien ja kuntayhtymien prosessit

- Asukasmäärältään pienempien kuntien vähäiset tapahtumamäärät eivät välttämättä kaikissa tilanteissa muodosta riittävää perustetta prosessien automatisoinnin edellyttämille kehittämis- ja investointipäätöksille
 - ei ole vain tätä ehdotusta koskeva haaste ja koskee myös laajemmin erilaisilla palvelukeskuskalleilla tuotettuja palveluja
- Ehdotetut vaatimukset mahdollistavat edelleen kuntien yhteistoiminnan myös automaattisen päätöksenteon kehittämisen osalta
 - Kuntien tietotekniikkahankinnoista 51 % järjestetään kuntien ja kuntayhtymien omistamien yhtiöiden kautta ja 17 % kuntien välisenä yhteistyönä (Kuntien tietotekniikkakartoitus 2018)
 - Kunnista 54 % osallistuu ICT:n kehittämisen osalta yhteisiin hankkeisiin muiden kuntien ja kuntayhtymien kanssa (Kuntien tietotekniikkakartoitus 2018)
- Yhteistoiminnassa voidaan, mm. valmistella prosessista vaadittu dokumentaatio, suunnitella prosessin testaus- ja valvontamenettelyt, ohjata tuotantoa jne.
- ➔ prosessista vastaavan kunnan on tarkennettava ja täydennettävä yhteistoiminnassa valmisteltua dokumentaatiota osaltaan (mm. vastuut) ja hyväksyttävä ne vaatimusten mukaisesti
- Kunnallinen viranomaisen vastaa tiedonhallintalain 6 a luvussa säädetyistä velvollisuuksista
 - ➔ kunnalla ei ole mahdollisuutta ulkoistaa tehtäviin liittyvää vastuuta muille kunnille tai palveluntuottajille ilman tämän mahdollistavaa erityissäätelyä
- Edellytykset myös yhteisen palvelutuotannon tehostamiselle kun samat vaatimukset koskevat kaikkia kuntia ja kuntayhtymiä samalla tavalla

Tiedonhallintalaki: siirtymäsäännökset

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
	Viranomaisen on saatettava toimintansa tämän lain 13 a §:n mukaiseksi kahdentoista kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta		Viranomaisen on saatettava toimintansa tämän lain 13 a §:n mukaiseksi kahdentoista kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.
	Asianhallinta on järjestettävä 26 §:n 4 momentin 4 kohdan ja 5 momentin 4–5 kohdan vaatimusten mukaiseksi kahdentoista kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta		Asianhallinta on järjestettävä 26 §:n 4 momentin 4 kohdan ja 5 momentin 4–5 kohdan vaatimusten mukaiseksi kahdentoista kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.
	Ennen tämän lain voimaantuloa käyttöön otettu automatisoitu toimintaprosessi on saatettava tämän lain mukaiseksi kahdentoista kuukauden kuluessa lain voimaantulosta		Ennen tämän lain voimaantuloa käyttöön otetusta automatisoidusta toimintaprosessista on hyväksyttävä 28 a §:ssä tarkoitettu dokumentaatio kahdentoista kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.
			Viranomaisen on todettava ennen tämän lain voimaantuloa käyttöön otetun automatisoidun toimintaprosessin menettelytapojen ja käsittelysääntöjen vaatimustenmukaisuus sekä hyvä kielenkäyttö asianosaiselle annettavissa asiakirjoissa kahdentoista kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.
			Ennen tämän lain voimaantuloa käytössä olleesta automatisoidusta toimintaprosessista on tehtävä 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös kahdentoista kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta, jotta toimintaprosessin käyttöä voidaan jatkaa
			Tämän lain 28 c §:ää, 28 e §:ää, 28 f §:ää ja 28 h §:ää sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa käyttöön otettuun automatisoituun toimintaprosessiin kahdentoista kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.
			Kuitenkaan tämän lain 28 c §:n 3 momentissa tarkoitettuihin tietoihin virheiden korjaamisesta sekä tämän lain 28 f §:ssä tarkoitettuihin tietoihin käsittelysääntöjen muuttamisesta ei sovelleta tämän lain vähimmäissäilytysaikaa koskevia vaatimuksia, jos virheiden korjaaminen tai käsittelysääntöjen muuttaminen on tehty ennen tämän lain voimaantuloa

Tiedonhallintalaki 13 a §

Tiedonhallintalaki 13 a §: Häiriötilanteista tiedottaminen ja varautuminen häiriötilanteisiin

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
1	Viranomaisen on viipymättä tiedotettava sen tietoaineistoja hyödyntäville , jos sen tiedonhallintaan kohdistuu häiriö, joka estää tai uhkaa estää viranomaisen tietoaineistojen saatavuuden.	1	Viranomaisen on viipymättä tiedotettava sen tietoaineistoja hyödyntäville , jos sen tiedonhallintaan kohdistuu häiriö, joka estää tai uhkaa estää viranomaisen tietoaineistojen saatavuuden
	Viranomaisen on tiedotettava häiriön tai sen uhkan arvioidusta kestosta, mahdollisuuksien mukaan korvaavista tavoista hyödyntää viranomaisen tietoaineistoja sekä häiriön tai uhkan päättymisestä.		Viranomaisen on tiedotettava häiriön tai sen uhkan arvioidusta kestosta, mahdollisuuksien mukaan korvaavista tavoista hyödyntää viranomaisen tietoaineistoja sekä häiriön tai uhkan päättymisestä
2	Viranomaisen digitaalisten palvelujen ja muiden sähköisten tiedonsiirtomenetelmien käyttökatoista tiedottamisesta yleisölle säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 4 §:n 2 momentissa	2	Viranomaisen digitaalisten palvelujen ja muiden sähköisten tiedonsiirtomenetelmien käyttökatoista tiedottamisesta yleisölle säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 4 §:n 2 momentissa.
3	Tiedonhallintayksikön on selvitettävä sen tietoaineistojen käsittelyn, tietojärjestelmien hyödyntämisen sekä niihin perustuvan toiminnan jatkuvuuteen kohdistuvat olennaiset riskit.	3	Tiedonhallintayksikön on selvitettävä sen tietoaineistojen käsittelyn, tietojärjestelmien hyödyntämisen sekä niihin perustuvan toiminnan jatkuvuuteen kohdistuvat olennaiset riskit.
	Tiedonhallintayksikön on riskiarvioinnin perusteella valmiussuunnitelmin ja häiriötilanteissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä huolehdittava, että sen tietoaineistojen käsittely, tietojärjestelmien hyödyntäminen ja niihin perustuva toiminta jatkuvat mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa.		Tiedonhallintayksikön on riskiarvioinnin perusteella valmiussuunnitelmin ja häiriötilanteissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä huolehdittava, että sen tietoaineistojen käsittely, tietojärjestelmien hyödyntäminen ja niihin perustuva toiminta jatkuvat mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa.
4	Viranomaisten yleisestä varautumisvelvollisuudesta poikkeusoloihin sekä valtion tietohallinnon, tiedonkäsittelyn, sähköisten palveluiden, tietoliikenteen ja tietoturvallisuuden järjestämisestä poikkeusoloissa säädetään valmiuslaissa	4	Viranomaisten yleisestä varautumisvelvollisuudesta poikkeusoloihin sekä valtion tietohallinnon, tiedonkäsittelyn, sähköisten palveluiden, tietoliikenteen ja tietoturvallisuuden järjestämisestä poikkeusoloissa säädetään valmiuslaissa.

Tiedonhallintalaki 13 a §: Häiriötilanteista tiedottaminen ja varautuminen häiriötilanteisiin

- Vaatimukset edellyttävät viranomaisilta lisätyötä:
 - käytössä olevien häiriöistä tiedottamista koskevien menettelyjen tarkistaminen
 - käytössä olevien riskienhallinta- ja arviointimenettelyjen tarkistaminen
 - varautumista ja valmiussuunnittelua koskevien menettelyjen tarkistaminen
- Vaatimukset vastaavat pitkälti voimassa olevaa sääntelyä
 - Työmäärään vaikuttaa miten asiasta on säädetty toimiala- ja sektorikohtaisessa sääntelyssä
 - Esimerkiksi hyvinvointialueiden osalta riskienhallinnasta ja varautumisesta myös normaaliolojen häiriötilanteisiin on säädetty erikseen
 - Esimerkiksi vakuutustoimiala (ks. seuraava dia)
- Vaatimukset vastaavat pitkälti voimassa olevaa sääntelyä
- Vaatimukset toteutettavissa olemassa olevia resursseja uudelleen allokoimalla

Tiedonhallintalaki 13 a §: Julkista hallintotehtävää hoitavat

Vakuutustoimija	Riskienhallinta	Riskien arviointi	Jatkuvuuden varmistaminen / jatkuvuussuunnittelu		
				Poikkeusolot	Normaaliolojen häiriötilanteet
Eläkesäätiö- ja eläkekassat	L (946/2021) 4:22 §		L (946/2021) 4:27 §	X	
	FIVA 11/2021	FIVA 11/2021			
Eläketurvakeskus			L (397/2006) 5 §	X	
Liikennevakuutuskeskus			L (461/2016) 12 §	X	
Maatalousyrittäjien eläkelaitos	L (1280/2006) 119 §		L (1280/2006) 132 §	X	
	FIVA 8/2018	FIVA 8/2018			
Merimieseläkekassa	L (1290/2006) 184 ja 184 a §		L (1290/2006) 229 §	X	
	FIVA 10/2017	FIVA 10/2017			
Potilasvakuutuskeskus			L (949/2019) 18 §	X	
Työeläkevakuutusyhtiöt	L (354/1997) 12 c		L (354/1997) 12 c	X	X
	FIVA 2/2017	FIVA 2/2017			
Työttömyyskassat	L 603/1982) 12 a §			X	X
	FIVA 3/2021	FIVA 3/2021	FIVA 3/2021		
Vakuutusyhtiö	L (521/2008) 6:8 § ja 6:10 §		L (521/2008) 6:8 § ja 31:13 §	X	X
	FIVA 6/2015	FIVA 6/2015	FIVA 6/2015		

- Ehdotus saman suuntaista toimialojen erityissääntelyn kanssa
- Vakuutustoimiala (viereinen taulukko)
- Rahoitustoimiala: arvopaperikeskus, L (348/2017) 2:12 §; Pörssi L (1070/2017) 3:1 §)
- Muut vastaavat mm. Posti, maakaasun siirtoverkon haltijat, Suomen Erillisverkot jne.
- Muutos kohdentuu lähinnä vaatimuksen laajentumiseen myös normaaliolojen häiriötilanteisiin

Tiedonhallintalaki 26 §

Tiedonhallintalaki 26 §: Asiarekisteriin rekisteröitävät tiedot

mom	Lausuntokierrosversio	mom	Uusi versio
4	Viranomaisen laatimista asiakirjoista rekisteröidään ainakin: 4) asiakirjan lähettämisaikajankoa, lähettämisen tarkoitus ja lähettämistapa	4	Viranomaisen laatimista asiakirjoista rekisteröidään ainakin: 4) asiakirjan lähettämisaikajankoa ja lähettämistapa.
5	Asiarekisteriin rekisteröidään lisäksi asiasta ainakin: 4) viranomaisen tekemän asiankäsittelyn päättävän ratkaisun ajankohta; 5) tarvittaessa viranomaisen lähettämien asiakirjojen tiedoksiantotapa.	5	Asiarekisteriin rekisteröidään lisäksi asiasta ainakin: 4) viranomaisen tekemän asiankäsittelyn päättävän ratkaisun ajankohta; 5) tarvittaessa viranomaisen lähettämien asiakirjojen tiedoksiantotapa.

- Asiakirjojen lähettämisaikajankoa, lähettämistapaa, tiedoksiantotapaa tai ratkaisun ajankohta koskevien merkintöjen lisäämisen asiarekisteriin ei pitäisi muuttaa viranomaisten nykyisiä käytäntöjä
 - Lähettämisen tarkoitus poistettu vaatimuksista palautteen perusteella
- Tapa, jolla viranomainen ylläpitää merkintää asiarekisterissä jää viranomaisen päätettäväksi
- Viranomaisilla on tälläkin hetkellä tarve tallentaa hallintolaissa (434/2003) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetussa laissa (13/2003) säädettyjen velvollisuuksien toteuttamiseksi 26 §:n muutosehdotukseen sisältyvät tiedot
- Lähettämisaikajankoa, lähettämistapaa ja tiedoksiantotapaa koskevien vaatimusten edellyttämät mahdolliset muutokset kohdistuvat niihin tietojärjestelmiin, joihin tehdään merkinnät asiakirjojen antamisesta ja lähettamisestä

Digipalvelulaki 6 a §

Digipalvelulaki 6 a §: Palveluautomaation käyttö neuvonnassa

	Lausuntokierrosversio		Uusi versio
1	<p>Viranomaisen voi antaa hallinnon asiakkaalle neuvontaa käyttämällä digitaalisessa palvelussa palveluautomaatiota, joka perustuu reaaliaikaiseen viestien vaihtoon palvelun käyttäjän ja viranomaisen palveluautomaation välillä, jos:</p> <p>1) neuvonnassa ei tuoteta viranomaisen ratkaisua;</p> <p>2) viranomaisen on ennalta varmistanut palveluautomaatiossa tuotettavan neuvonnan tietosisällön asianmukaisuuden;</p> <p>3) viranomaisen on ennalta varmistanut palveluautomaation käyttämisen kielen ymmärrettävyyden</p> <p>4) käyttäjälle informoidaan jatkuvasti siitä, että hän vaihtaa viestejä palveluautomaation kanssa</p> <p>5) käyttäjälle tarjotaan palveluautomaatiota käytettäessä mahdollisuus ottaa yhteys viranomaisessa toimivaan luonnolliseen henkilöön asioinnin jatkamiseksi;</p> <p>6) käyttäjälle tarjotaan mahdollisuus tallentaa digitaalisessa palvelussa tapahtunut viestien vaihto</p> <p>7) viranomaisen tallentaa viestien vaihdon tietojärjestelmäänsä siten, että yksittäinen viestien vaihto voidaan tarkastaa.</p>	1	<p>Viranomaisen voi antaa hallinnon asiakkaalle neuvontaa käyttämällä digitaalisessa palvelussa palveluautomaatiota, joka perustuu reaaliaikaiseen viestien vaihtoon palvelun käyttäjän ja viranomaisen palveluautomaation välillä, jos:</p> <p>1) neuvonnassa ei tuoteta viranomaisen ratkaisua;</p> <p>2) viranomaisen on ennalta varmistanut palveluautomaatiossa tuotettavan neuvonnan tietosisällön asianmukaisuuden</p> <p>3) viranomaisen on ennalta varmistanut, että palveluautomaatio täyttää hyvän kielenkäytön vaatimuksen</p> <p>4) käyttäjälle kerrotaan, että hän vaihtaa viestejä palveluautomaation kanssa</p> <p>5) käyttäjälle tarjotaan mahdollisuus ottaa yhteys viranomaisessa toimivaan luonnolliseen henkilöön asioinnin jatkamiseksi</p> <p>6) käyttäjälle tarjotaan mahdollisuus tallentaa palveluautomaation kanssa käyty viestien vaihto</p>
2	<p>Viranomaisen on seurattava tallennettujen viestien vaihdon perusteella palveluautomaation avulla annetun neuvonnan laatua ja muuta sen asianmukaisuutta.</p> <p>Viranomaisen on nimettävä seurannasta vastaava henkilö, jonka tehtävänä on huolehtia laaduntarkkailun toteuttamisesta.</p>	2	<p>Viranomaisen on seurattava palveluautomaatiolla annettavan neuvonnan laatua ja muuta sen asianmukaisuutta.</p> <p>Viranomaisen on nimettävä seurannasta vastaava henkilö, jonka tehtävänä on myös huolehtia laaduntarkkailun toteuttamisesta.</p>
3	<p>Palveluautomaation vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen sovelletaan mitä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 28 b §:ssä säädetään.</p>	3	<p>Palveluautomaation vaatimustenmukaisuus on varmistettava testaamalla siten kuin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 28 b §:ssä säädetään.</p>

DpL 6 a §:n vaikutukset

- 6 a §:n 1 mom. 2 – 4 kohdat: Lähtökohtaisesti viranomaisen hallinnon asiakkaille tarjoaman neuvonnan tulisi vastata ehdotukseen sisältyviä hyvälle hallinnolle, neuvontavelvollisuudelle sekä neuvonnan kielelle asetettuja vaatimuksia
 - Vaatimukset on tullut ottaa huomioon jo nykyisissä palveluissa
- Palvelujen testaamista laadunvarmistamista koskevien vaatimusten arvioidaan lisäävän lyhytaikaisesti palveluautomaatiolla toteutettavan neuvontaprosessien ylläpitokustannuksia sekä uusien palvelujen kehittämiskustannuksia
 - Vaikutusta vähentää se, että palvelujen laatu ja niiden toimivuuden seuranta on tullut järjestää jo nykyisissä palveluissa
- Käytössä on myös sellaisia neuvontaa toteuttavia palveluautomaatioratkaisuja, jotka mahdollistavat asiakkaan poistaa viestien vaihto → poistaa viranomaiselta myös mahdollisuuden käytännössä seurata palvelujen asiakkaalle tarjoamaa neuvontaa ja tarkkailla neuvonnan laatua
- Jos palvelua on muutettava, arvioidaan kulun olevan edelleen n. 10 – 50 k€ / palvelu (vahvistettu useammassa lausunnossa) → DpL 6 a §:n vaatimusten takia muutettavien palvelujen määrä on kuitenkin niin pieni, ettei edellytä lisäresursointia viranomaisille
- Pidemmällä aikavälillä palveluautomaatiota koskevien vaatimusten arvioidaan kuitenkin tuovan merkittäviä hyötyjä palvelujen käyttöönottamisen oikeusvarmuuden, palvelujen kehittämisen tehostumisen sekä palvelujen käytön laajentumisen kautta

Vaatimukset (DpL 6 a §): Nykyisten palvelujen vastaavuus

Kunta / kuntayhtymä: chatbot	Toimitala / tehtävät	Kielen ymmärrettävyys	Viestien vaihto automaation kanssa	Yhteydentotto luonnolliseen henkilöön	Asiakas voi tallentaa viestien vaihdon	Viranomaisen tallentaa viestien vaihdon
Essote: Essi	Sote-palvelut	Ei merkintää	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
Eksote: Virtuaalissistentti	Sote-palvelut	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei
Helsinki / terveysasemat: neuvova robotti	Terveysasemat	?	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
HUS: Neuvo-Botti	Kuvantaminen ja laboratorioasiat	Ei merkintää	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Hämeenlinna: Kunta-Kati	Kunnan toimiala	?	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kuusamo: Kuusamo-Kati	Kunnan toimiala	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
Lahti: Lahtinen	Kunnan toimiala	Ei merkintää	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
Liminka: Apu-Aapi	Kunnan toimiala	?	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
Oulu: OuluBot	Kunnan toimiala	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
Pirkkala: Valtemaatti	Kunnan toimiala	Ei merkintää	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
Porvoo: Kunta-Kari	Kunnan toimiala	?	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
Päijät-Sote: Päijät-Soten chatbot	Sote-palvelut	?	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
Redu: Reduchat	Koulutus	Ei merkintää	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Riihimäki: Kunta-Kati	Kunnan toimiala	?	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei jos asiakas poistaa viestit
Tavalkoski: Kunta-Kati	Kunnan toimiala	?	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
Tavastia: Tavis	Koulutus	Ei merkintää	Kyllä	Kyllä	Kyllä	?
Vantaa: Asumisterveyden Apuri	Asumisterveys	Ei merkintää	Ei	Kyllä	Kyllä	?

- Ehdotuksesta poistettu erillinen vaatimus viestin vaihdon tallentamisesta yksittäisen viestien vaihdon tarkistamiseksi
- Mainittu vaatimus arvioitiin palautteissa edellyttävän eniten muutokustannuksia nykyisiin palveluihin sekä kehitystyötä uusien palvelujen osalta
- Tässä oleva esimerkki kuntien käytössä olevista chatbot-palveluista (vastaavat trendi vaatimusten täyttymisestä nykyisissä palveluissa myös muiden viranomaisten osalta)
- Kartoituksen tulokset dokumentoidaan viimeistään elokuun aikana

DpL 6 a §:n vaikutukset / julkista hallintotehtävää hoitavat

- Palautteissa: julkista hallintotehtävää hoitavilla yhteisöillä käytössä olevat chatbot –palvelut tuottavat neuvontaa sekä lakisääteisten että vapaaehtoisten tehtävien osalta, jolloin vaatimukseen vastaaminen haasteellista
- Myös julkista hallintotehtävää hoitavien asiakkaille tarjoaman neuvonnan on tullut vastata jo nykyisin ehdotukseen sisältyviä hyvälle hallinnolle, neuvontavelvollisuudelle ja neuvonnan kielelle asetettuja vaatimuksia
- Jos jokin saman toimijan ylläpitämä palvelu on yhteisesti käytössä niin julkisen hallintotehtävän hoitamisessa kuin tämän toiminnan ulkopuolelle jäävässä yksityisluonteisessa toiminnassa, koko palvelua on tarkasteltava julkisen hallintotehtävän vaatimusten näkökulmasta sikäli kuin palvelua ei ole mahdollista järjestää erikseen kutakin toiminnan lohkoa varten (ks. esim. EOA dnro 1930/2/13, 29.4.2016 ja EOAK/5410/2017, 17.12.2018).
- Arvioinnissa voidaan lähteä siitä, että ehdotus ei aiheuta merkittäviä muutoksia nykyisin käytössä oleviin palveluihin)

Arvioinnista syntyvät taustamuistio

- Taloudelliset vaikutukset
 - Häiriötilanteiden viestintä ja varautuminen
 - Chatbot-palvelut
 - Vakuutustoimiala
-
- Käsitellään syyskuun kokouksessa

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

Tommi.oikarinen@gov.fi